

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

---

17 FÉVRIER 2004

**Proposition de loi portant
le Code de droit international privé**

AMENDEMENTS

N° 49 DU GOUVERNEMENT

Art. 33

Dans cet article, apporter les modifications suivantes :

A. Avant l'alinéa 1er, insérer un nouvel alinéa rédigé comme suit :

« Les juridictions belges sont compétentes pour connaître de toute demande concernant l'autorité parentale ou la tutelle, la détermination de l'incapacité d'un adulte ou la protection de la personne d'un incapable, dans les cas prévus par les dispositions générales de la présente loi et par l'article 32. ».

B. Dans l'alinéa 1er initial, qui devient l'alinéa 2, remplacer les mots « l'autorité parentale ou la tutelle, ainsi que la protection de l'incapable ou de ses biens »

Voir :

Documents du Sénat :

3-27 - S.E. 2003 :

N° 1 : Proposition de loi de Mme Leduc, M. Mahoux, Mmes Vanlerberghe et de T' Serclaes.

3-27 - 2003/2004 :

N° 2 : Amendements.

N° 3 : Amendements.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2003-2004

---

17 FEBRUARI 2004

**Wetsvoorstel houdende het
Wetboek van internationaal privaatrecht**

AMENDEMENTEN

Nr. 49 VAN DE REGERING

Art. 33

In dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Voor het eerste lid een nieuw lid invoegen, luidende :

« De Belgische rechters zijn bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen betreffende het ouderlijk gezag of de voogdij, de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene of de bescherming van de onbekwame persoon, in de gevallen bedoeld in de algemene bepalingen van deze wet en in artikel 32. ».

B. In het oorspronkelijke eerste lid, dat het tweede lid wordt, de woorden « het ouderlijk gezag of de voogdij, alsook de bescherming van een onbekwame

---

Zie :

Stukken van de Senaat :

3-27 - B.Z. 2003 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Leduc, de heer Mahoux, de dames Vanlerberghe en de T' Serclaes.

3-27 - 2003/2004 :

Nr. 2 : Amendementen.

Nr. 3 : Amendementen.

par les mots « l'administration des biens d'un incapable ».

Justification

La modification consiste à scinder l'alinéa 1er actuel en distinguant entre les mesures relatives à la personne et les mesures relatives aux biens. En effet, la formulation actuelle peut se comprendre comme permettant de prendre des mesures à l'égard de la personne si elle a des biens en Belgique, ce qui paraît excessif.

La formulation montre que la disposition concerne les mineurs autant que les adultes.

N° 50 DU GOUVERNEMENT

Art. 34

Dans cet article, apporter les modifications suivantes :

A. Au § 1er, insérer, entre les alinéas 1er et 2, un nouvel alinéa rédigé comme suit :

« Toutefois, la capacité est régie par le droit belge si le droit étranger conduit à l'application de ce droit ».

B. Au § 1er, alinéa 2 initial, les mots « en vertu de l'alinéa 1er » sont remplacés par les mots « en vertu des alinéas 1er et 2 ».

Justification

La modification résulte d'un souhait exprimé en commission de la justice, en vue d'assurer l'application des dispositions du droit belge lorsque le droit étranger renonce à l'application que lui offre la règle belge de rattachement. Cette utilisation de la théorie du renvoi diffère des deux autres cas relevés en matière de successions et de sociétés, du fait que le renvoi est ici inconditionnel et qu'il ne bénéficie qu'au droit belge (renvoi dit au 1er degré). Elle a une portée limitée aux questions de capacité. De la sorte, les règles du droit belge qui protègent l'incapable pourront bénéficier à un étranger même capable selon sa loi nationale. En revanche, s'il est incapable selon sa loi nationale mais capable selon la loi belge, l'étranger sera mis à égalité avec les Belges qui se trouvent en Belgique. Un renvoi inconditionnel est préféré ici à un renvoi conditionnel — qui aurait pu, par exemple, n'avoir lieu que pour favoriser une capacité acquise —, afin de ne pas limiter le bénéfice de la protection liée à l'incapacité.

N° 51 DU GOUVERNEMENT

Art. 35

Remplacer cet article par la disposition suivante :

persoon of zijn goederen» vervangen door de woorden «het beheer van de goederen van een onbekwaam persoon».

Verantwoording

De wijziging bestaat erin het huidige eerste lid te splitsen en een onderscheid te maken tussen de maatregelen betreffende de persoon en de maatregelen betreffende de goederen. Uit de huidige tekst kan immers worden opgemaakt dat het mogelijk zou zijn maatregelen te treffen ten aanzien van de persoon ingeval deze goederen heeft in België, hetgeen buitensporig lijkt.

Uit de tekst blijkt dat de bepaling zowel betrekking heeft op minderjarigen als op volwassenen.

Nr. 50 VAN DE REGERING

Art. 34

In dit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. In § 1 een nieuw lid invoegen tussen het eerste en het tweede lid, luidende :

« De bekwaamheid wordt evenwel beheerst door het Belgisch recht indien het buitenlands recht tot de toepassing van dit recht leidt ».

B. In de oorspronkelijke paragraaf 1, tweede lid, de woorden «krachtens lid 1» vervangen door de woorden «krachtens het eerste en het tweede lid».

Verantwoording

De wijziging volgt uit een wens uitgedrukt in de commissie voor de justitie, teneinde de toepassing van de bepalingen van het Belgisch recht te waarborgen ingeval in het buitenlandse recht afstand wordt gedaan van de toepassing die het Belgische aanknopingspunt biedt. Deze aanwending van de theorie van de herverwijzing verschilt van de twee andere gevallen inzake erfopvolging en vennootschappen, doordat de herverwijzing *in casu* onvoorwaardelijk is en alleen het Belgisch recht ten goede komt (zogenoemde herverwijzing in de eerste graad). De draagwijdte ervan is beperkt tot de aangelegenheden inzake bekwaamheid. Derhalve kan een vreemdeling die volgens zijn nationaal recht bekwaam is, vallen onder de Belgische rechtsregels die de onbekwame beschermen. Ingeval hij volgens zijn nationaal recht daarentegen onbekwaam is, maar volgens de Belgische wetgeving bekwaam, zal de vreemdeling gelijk worden gesteld met de Belgen die zich in België bevinden. *In casu* wordt de voorkeur gegeven aan de onvoorwaardelijke herverwijzing boven de voorwaardelijke herverwijzing — die bijvoorbeeld slechts had kunnen plaatsvinden om een verworven bekwaamheid te ondersteunen —, teneinde het voordeel van de bescherming verbonden aan de onbekwaamheid niet te beperken.

Nr. 51 VAN DE REGERING

Art. 35

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 35. — § 1er. L'autorité parentale et la tutelle, ainsi que la détermination de l'incapacité d'un adulte et la protection de la personne ou des biens d'un incapable sont régies par le droit de l'État sur le territoire duquel cette personne a sa résidence habituelle au moment des faits donnant lieu à la détermination de l'autorité parentale, à l'ouverture de la tutelle ou à l'adoption des mesures de protection. En cas de changement de la résidence habituelle, la détermination de l'autorité parentale ou de la tutelle à une personne qui n'est pas déjà investie de cette responsabilité est régie par le droit de l'État de la nouvelle résidence habituelle.

L'exercice de l'autorité parentale ou de la tutelle est régi par le droit de l'État sur le territoire duquel l'enfant a sa résidence habituelle au moment où cet exercice est invoqué.

§ 2. Si le droit désigné au § 1er ne permet pas d'assurer la protection que requièrent la personne ou ses biens, il est fait application du droit de l'État dont la personne a la nationalité.

Le droit belge est applicable lorsqu'il s'avère impossible, matériellement ou juridiquement, de prendre les mesures prévues par le droit étranger applicable. »

Justification

Plusieurs modifications sont introduites par rapport au texte initial.

1) La règle de base, prévue à l'article 35, alinéa 1er, initial, à savoir que la loi applicable sera celle de l'État de la résidence habituelle de la personne à protéger, est inchangée.

Toutefois, il est proposé de remplacer l'expression « la protection de la personne de l'incapable ou de ses biens » par « la détermination de l'incapacité d'un adulte et la protection de la personne ou des biens d'un incapable », ce qui permet d'aligner la catégorie de rattachement sur les cas visés par la règle de compétence internationale (article 33 tel qu'il est proposé de l'amender).

Il est également proposé de remplacer les mots « lors de l'introduction de la demande » par les mots « au moment des faits donnant lieu à la détermination de l'autorité parentale, à l'ouverture de la tutelle ou à l'adoption des mesures de protection » afin de prendre en compte le fait qu'on ne se trouvera pas toujours dans un cas où une demande formelle doit être introduite devant le tribunal. Ce sera le cas lorsque le rapport juridique est établi de plein droit en vertu de la loi, par exemple lorsqu'il s'agit de déterminer la loi applicable à l'attribution de l'autorité parentale au moment de la naissance de l'enfant.

2) L'ajout d'une deuxième phrase dans l'alinéa 1er s'inspire de la Convention de La Haye de 1996 sur la protection des enfants. Il permettra notamment, lorsqu'une famille originaire d'un État où l'autorité parentale n'existe qu'en faveur du père s'installe dans

« Art. 35. — § 1. Het ouderlijk gezag en de voogdij, de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene persoon en de bescherming van de onbekwame persoon of diens goederen worden beheerd door het recht van de Staat op wiens grondgebied die persoon zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip van de feiten die aanleiding geven tot de bepaling van het ouderlijk gezag, tot het openvallen van de voogdij of tot de goedkeuring van beschermingsmaatregelen. In geval van wijziging van de gewone verblijfplaats wordt de vaststelling van het ouderlijk gezag of van de voogdij aan een persoon die deze verantwoordelijkheid nog niet draagt, beheerd door het recht van de Staat van de nieuwe gewone verblijfplaats.

De uitoefening van het ouderlijk gezag of van de voogdij wordt beheerd door het recht van de Staat op wiens grondgebied het kind zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip waarop die uitoefening wordt aangevoerd.

§ 2. Ingeval het in § 1 aangewezen recht niet de mogelijkheid biedt de bescherming te waarborgen die de persoon of diens goederen vereisen, wordt de bescherming beheerd door het recht van de Staat waarvan de persoon de nationaliteit heeft.

Het Belgisch recht is van toepassing indien het materieel of juridisch onmogelijk blijkt om de maatregelen te nemen waarin het toepasselijk buitenlands recht voorziet. »

Verantwoording

In vergelijking met de oorspronkelijke tekst worden diverse wijzigingen ingevoerd.

1) De basisregel, bedoeld in het oorspronkelijke artikel 35, eerste lid, te weten dat de toepasselijke wetgeving de wetgeving is van de Staat van de gewone verblijfplaats van de te beschermen persoon, blijft ongewijzigd.

Er wordt evenwel voorgesteld de woorden « de bescherming van de onbekwame persoon of diens goederen » te vervangen door de woorden « de vaststelling van de onbekwaamheid van een volwassene persoon en de bescherming van de onbekwame persoon of diens goederen ». Zulks biedt de mogelijkheid de aanknopingscategorie af te stemmen op de gevallen bedoeld in de regel van de internationale bevoegdheid (artikel 33, zoals het is voorgesteld om te amenderen).

Tevens wordt voorgesteld de woorden « bij de instelling van de vordering » te vervangen door de woorden « op het tijdstip van de feiten die aanleiding geven tot het ouderlijk gezag, tot het openvallen van de voogdij of tot de goedkeuring van beschermingsmaatregelen » teneinde rekening te houden met het gegeven dat niet in alle gevallen een formele vordering moet worden ingesteld bij de rechtbank. Dit zal het geval zijn als de rechtsverhouding van rechtswege wordt vastgesteld krachtens de wet, bijvoorbeeld ingeval de wet toepasselijk op de toekenning van het ouderlijk gezag moet worden vastgesteld op het tijdstip van de geboorte van het kind.

2) De toevoeging van een tweede zin in het eerste lid is gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage inzake de bescherming van kinderen. Deze toevoeging biedt inzonderheid de mogelijkheid om, in geval van een gezin dat afkomstig is uit een Staat waar het

un État où les deux parents jouissent de l'autorité parentale, d'accorder à la mère l'autorité parentale qui lui était refusée jusque là.

3) L'alinéa 2 du paragraphe premier est nouveau et s'inspire également de la Convention de La Haye. L'exercice concret de l'autorité parentale et de la tutelle (par exemple lorsqu'il s'agit de trancher un litige entre les parents sur le choix d'une école) se déterminera conformément à la loi applicable à la résidence habituelle de l'enfant. Le conflit mobile est tranché par référence au moment où la question est évoquée.

4) Le nouveau paragraphe 2 reprend les alinéas 2 et 3 initiaux. Les modifications qui y sont proposées visent à préciser les conditions dans lesquelles la protection sera amenée à jouer, lorsque l'application du droit étranger désigné par la règle de conflit est susceptible d'arriver à un résultat insuffisamment protecteur ou inapplicable. Ces solutions sont également inspirées par la Convention de La Haye de 1996 sur la protection des enfants.

Comme dans l'alinéa 1er initial, les mots « lors de l'introduction de la demande » figurant à l'ancien alinéa 2, ont été supprimés, le facteur de nationalité devant s'apprécier dans les mêmes conditions que le facteur de résidence figurant au paragraphe 1er.

N° 52 DU GOUVERNEMENT

Art. 39

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Art. 39. — Une décision judiciaire ou administrative étrangère concernant la détermination ou le changement de nom ou de prénoms d'une personne n'est pas reconnue en Belgique si, outre l'existence d'un motif de refus prévu par l'article 25 :

1° en cas de changement par acte volontaire, cette personne était belge lors du changement, à moins que le nom obtenu soit conforme aux règles relatives à la détermination du nom applicables dans l'État membre de l'Union dont la personne possède également la nationalité; ou

2° la détermination du nom ou des prénoms n'est pas conforme au droit belge lorsque cette personne était belge lors de cette détermination; ou

3° dans les autres cas, cette détermination ou ce changement n'est pas reconnu dans l'État dont cette personne a la nationalité. »

Justification

Les modifications ont plusieurs objectifs :

1. En premier lieu, il est clarifié que l'on vise aussi bien les décisions judiciaires que les décisions administratives étrangères, comme le précisait d'ailleurs déjà l'Exposé des motifs.

2. En second lieu, l'article est restructuré pour bien faire apparaître la distinction entre les cas relatifs à un changement de nom et les cas relatifs à la détermination du nom (par exemple lors de l'attribution du nom à la naissance).

ouderlijk gezag enkel bestaat ten gunste van de vader en dat zich vestigt in een Staat waar beide ouders het ouderlijk gezag uitoefenen, aan de moeder het ouderlijk gezag toe te kennen dat haar tot op dat tijdstip was geweigerd.

3) Paragraaf 1, tweede lid, is nieuw en eveneens gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage. Het ouderlijk gezag en de voogdij (bv. wanneer een beslissing moet worden genomen over een geschil tussen de ouders inzake de schoolkeuze) worden concreet uitgeoefend overeenkomstig de wetgeving toepasselijk op de gewone verblijfplaats van het kind. Het conflict mobile wordt geregeld op het tijdstip waarop de vraag wordt aangevoerd.

4) In de nieuwe § 2 worden het oorspronkelijke tweede en derde lid overgenomen. De wijzigingen die erin worden voorgesteld beogen de voorwaarden nader te bepalen waaronder de bescherming moet gelden, ingeval de toepassing van het door de conflictregel aangewezen buitenlands recht tot een resultaat kan leiden dat ontoereikende bescherming biedt of niet kan worden toegepast. Deze oplossingen zijn eveneens gegrond op het Verdrag van 's-Gravenhage van 1996 inzake de bescherming van kinderen.

Zoals in het oorspronkelijke eerste lid worden de woorden « bij de instelling van de vordering » in het oude tweede lid geschrapt, aangezien het element nationaliteit onder dezelfde voorwaarden moet worden beoordeeld als het element verblijfplaats in § 1.

Nr. 52 VAN DE REGERING

Art. 39

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 39. — Een buitenlandse rechterlijke of administratieve beslissing betreffende de vaststelling of de verandering van naam of voornamen van een persoon, wordt in België niet erkend, ingeval naast het bestaan van een weigeringsgrond bedoeld in artikel 25 :

1° deze persoon in geval van vrijwillige verandering op het tijdstip van de verandering Belg was, tenzij de verkregen naam overeenstemt met de regels betreffende de vaststelling van de naam, van toepassing in de lidstaat van de Europese Unie waarvan de persoon eveneens de nationaliteit bezit; of

2° de vaststelling van de naam of voornamen niet overeenstemt met het Belgisch recht indien deze persoon Belg was op het tijdstip van de vaststelling; of

3° in de andere gevallen, deze vaststelling of deze verandering niet erkend wordt in de Staat waarvan deze persoon de nationaliteit bezit. »

Verantwoording

Deze wijzigingen beogen verschillende doelstellingen :

1. In eerste instantie wordt verduidelijkt dat zowel buitenlandse rechterlijke als buitenlandse administratieve beslissingen worden bedoeld, zoals in de memorie van toelichting reeds nader is bepaald.

2. In tweede instantie wordt het artikel geherstructureerd om het onderscheid tussen de gevallen betreffende een verandering van naam en de gevallen betreffende de vaststelling van de naam (bijvoorbeeld bij de toekenning van de naam bij de geboorte) duidelijk te maken.

Le 1° qui vise l'hypothèse d'un changement de nom prend en compte l'arrêt Garcia Avello du 2 octobre 2003 de la Cour de Justice des Communautés européennes qui a dit pour droit que «Les articles 12 CE et 17 CE doivent être interprétés en ce sens qu'ils s'opposent à ce que, dans des circonstances telles que celles de l'affaire au principal, l'autorité administrative d'un État membre refuse de donner une suite favorable à une demande de changement de nom pour des enfants mineurs résidant dans cet État et disposant de la double nationalité dudit État et d'un autre État membre, alors que cette demande a pour objet que ces enfants puissent porter le nom dont ils seraient titulaires en vertu du droit et de la tradition du second État membre».

On remarquera que l'arrêt Garcia Avello se prononce uniquement dans le cadre d'un changement de nom administratif et incrimine uniquement le refus de donner aux enfants mineurs le nom dont ils seraient titulaires en vertu du droit et de la tradition du second État membre. N'est donc pas visée ici la demande en changement de nom qui serait formulée par une personne ayant une double nationalité et qui souhaiterait se voir attribuer un nom librement choisi ne répondant pas aux règles normales d'attribution du nom dans l'État dont elle se réclame.

La formulation retenue se limite aux conséquences rendues obligatoires par l'arrêt Garcia Avello, lequel n'a de portée qu'en ce qui concerne les ressortissants de l'Union européenne.

Elle n'exclut pas que la Belgique puisse, dans sa politique en matière de changements de noms, adopter une approche similaire pour des ressortissants d'autres États (par exemple des ressortissants sud-américains ayant également la nationalité belge qui revendiqueraient également un double nom pour leur enfant). Il y aura toutefois lieu de tenir compte des circonstances de l'espèce.

Le 2° vise le cas de la détermination du nom, hypothèse non visée par l'arrêt Garcia Avello et maintient la règle traditionnellement appliquée en ce cas.

Aussi longtemps que les règles matérielles d'attribution du nom en Belgique ne sont pas modifiées, il serait paradoxal d'offrir au Belge qui naît — peut-être fortuitement — à l'étranger de bénéficier de facultés dont l'enfant né en Belgique ne bénéficie pas.

La solution retenue permet en outre de protéger le Belge qui se verrait en cas de naissance à l'étranger attribuer un nom non conforme à notre droit. On pourrait citer l'exemple d'un enfant qui naît porteur de la nationalité belge dans un État qui, appliquant comme critère de rattachement le domicile, lui appliquerait sa propre législation, différente du droit belge. De retour en Belgique, la personne concernée ne sera pas obligée d'introduire une demande de changement de nom pour se voir reconnaître son nom belge puisque le nom étranger ne sera pas reconnu. Si toutefois, elle répondait aux conditions d'application de l'arrêt Garcia Avello (possédant la nationalité belge et celle d'un autre État de l'Union), et si elle estimait y avoir intérêt, il lui serait alors possible d'obtenir un changement de nom en faveur du nom conforme au droit de sa seconde nationalité.

Le 3° vise les cas non prévus. Il s'agira toujours de personnes ne possédant pas la nationalité belge. Dans ce cas, la règle consiste à ne pas reconnaître la détermination ou le changement de nom qui ne serait pas reconnue dans l'État de la nationalité. Ainsi, par exemple, si un Français né dans un État tiers se voit attribuer un nom conforme au droit de l'État de naissance mais que ce nom n'est pas reconnu en France, ce nom ne sera pas non plus reconnu en Belgique.

In het 1°, dat betrekking heeft op een verandering van naam, wordt rekening gehouden met het arrest Garcia Avello d.d. 2 oktober 2003 van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen waarin naar recht is gesteld: «Les articles 12 CE et 17 CE doivent être interprétés en ce sens qu'ils s'opposent à ce que, dans des circonstances telles que celles de l'affaire au principal, l'autorité administrative d'un État membre refuse de donner une suite favorable à une demande de changement de nom pour des enfants mineurs résidant dans cet État et disposant de la double nationalité dudit État et d'un autre État membre, alors que cette demande a pour objet que ces enfants puissent porter le nom dont ils seraient titulaires en vertu du droit et de la tradition du second État membre».

Er moet worden opgemerkt dat in het arrest Garcia Avello uitsluitend uitspraak wordt gedaan inzake een administratieve naamsverandering en enkel de weigering om minderjarige kinderen de naam te geven waarvan zij houder zouden zijn krachtens het recht en de traditie van de tweede lidstaat, afgekeurd wordt. Wordt dus niet beoogd de vordering tot naamsverandering, die zou worden geformuleerd door een persoon met een dubbele nationaliteit die een vrij gekozen naam wenst te verkrijgen die niet beantwoordt aan de normale regels inzake de toekenning van de naam in de Staat waarop hij zich beroept.

De gekozen formulering is beperkt tot de gevolgen die verplicht zijn krachtens het arrest Garcia Avello, dat enkel van toepassing is op de onderdanen van de Europese Unie.

De formulering sluit niet uit dat België inzake het beleid betreffende naamsveranderingen kan opteren voor een gelijksoortige aanpak voor onderdanen van andere Staten (bij voorbeeld voor Zuid-Amerikaanse onderdanen die ook de Belgische nationaliteit hebben en voor hun kind tevens een dubbele naam zouden eisen). Men moet evenwel rekening houden met de specifieke omstandigheden.

Het 2° betreft het geval van de vaststelling van de naam, in een hypothese waarop het arrest Garcia Avello geen betrekking had, en handhaaft de in dit geval traditioneel toegepaste regel.

Zolang de materiële regels inzake de toekenning van de naam in België niet gewijzigd zijn, zou het paradoxaal zijn om aan de Belg die — misschien toevallig — in het buitenland geboren wordt, de kans te bieden gebruik te maken van mogelijkheden die het in België geboren kind niet heeft.

Door middel van de in aanmerking genomen oplossing kan bovendien de Belg worden beschermd aan wie, ingeval van geboorte in het buitenland, een naam zou worden toegekend die niet in overeenstemming is met ons recht. Het voorbeeld kan worden aangehaald van een kind dat met de Belgische nationaliteit geboren wordt in een Staat waarin de verblijfplaats als aanknopingspunt geldt, waarbij die Staat op dat kind zijn eigen wetgeving zou toepassen die verschilt van het Belgisch recht. Bij de terugkeer naar België is de betrokken persoon niet verplicht om een vordering tot naamsverandering in te dienen opdat zijn Belgische naam zou worden erkend en wel omdat de buitenlandse naam niet zal worden erkend. Indien hij evenwel voldoet aan de toepassingsvoorwaarden van het arrest Garcia Avello (de Belgische nationaliteit en die van een andere Staat van de Europese Unie bezitten), en indien hij oordeelt belang erbij te hebben, zou hij derhalve de mogelijkheid hebben een naamsverandering te bekomen ten gunste van de naam in overeenstemming met het recht van zijn tweede nationaliteit.

Het 3° heeft betrekking op de gevallen waarin niet is voorzien. Het gaat steeds om personen die de Belgische nationaliteit niet bezitten. In dit geval geldt de regel dat de vaststelling of de verandering van naam die in de Staat van zijn nationaliteit niet zou worden erkend, niet wordt erkend. Ingeval bijvoorbeeld aan een in een derde Staat geboren Fransman een naam wordt toegekend in overeenstemming met het recht van de Staat van geboorte, maar deze naam in Frankrijk niet wordt erkend, zal deze naam ook in België niet worden erkend.

N° 53 DU GOUVERNEMENT

Art. 41

À l'alinéa 2, remplacer les mots «par le droit belge» par les mots «par le droit de l'État sur le territoire duquel la personne résidait habituellement lors de sa disparition ou, lorsque ce droit ne permet pas de l'organiser, par le droit belge».

Justification

La règle actuelle prévoit l'application du droit belge à l'administration des biens dans tous les cas, même lorsque les biens sont situés à l'étranger. Cette solution de nature unilatérale paraît excessive si la masse des biens situés en Belgique est marginale. La règle proposée comporte l'avantage de permettre une unicité du droit applicable à l'administration, tout en désignant une loi qui coïncidera avec celle qui détermine la dévolution successorale, du moins sur la masse mobilière, en vertu de l'article 78.

La modification maintient cependant une possibilité d'appliquer le droit belge de manière subsidiaire, lorsque le droit désigné ne contient pas de règles relatives à l'administration des biens d'un absent.

N° 54 DU GOUVERNEMENT

Art. 47

Au § 2, 2°, insérer les mots «établi et» entre les mots «doit être» et «transcrit».

Justification

Cette modification purement technique complète logiquement la liste des questions traitées, en citant les modalités d'établissement de l'acte. Même si cette affirmation est élémentaire, il aurait été singulier de ne pas évoquer cette question, qui est centrale dans la règle de cet article.

N° 55 DU GOUVERNEMENT

Art. 48

À cet article, apporter les modifications suivantes :

A. Au § 1er, 1°, ajouter les mots «ou, lorsque l'effet invoqué affecte un acte juridique, au moment où celui-ci a été passé» après les mots «au moment où ces effets sont invoqués».

B. Au § 1er, 2°, ajouter les mots «ou, lorsque l'effet invoqué affecte un acte juridique, au moment où celui-ci a été passé» après les mots «au moment où ces effets sont invoqués».

Nr. 53 VAN DE REGERING

Art. 41

In het tweede lid de woorden «door Belgisch recht beheerst» vervangen door de woorden «beheerst door het recht van de Staat op wiens grondgebied de persoon zijn gewone verblijfplaats had bij zijn verdwijning of, indien dit recht niet in die mogelijkheid voorziet, door Belgisch recht».

Verantwoording

Krachtens de huidige regel wordt het Belgische recht in alle gevallen toegepast op het beheer van de goederen, zelfs als de goederen in het buitenland gelegen zijn. Deze eenzijdige oplossing lijkt buitensporig ingeval de boedel van de goederen in België onbelangrijk is. De voorgestelde regel biedt het voordeel dat op het beheer eenvormige rechtsregels kunnen worden toegepast, zulks door middel van een wetgeving die samenvalt met de wetgeving die de erfopvolging vaststelt, althans inzake het roerend vermogen, krachtens artikel 78.

Met de wijziging wordt evenwel een mogelijkheid behouden subsidiair het Belgisch recht toe te passen, ingeval het aangewezen recht geen regels bevat betreffende het beheer van de goederen van een afwezige.

Nr. 54 VAN DE REGERING

Art. 47

In § 2, 2°, de woorden «vastgesteld en» invoegen tussen de woorden «moet worden» en «overgeschreven».

Verantwoording

Deze louter technische wijziging is een logische aanvulling van de lijst van de behandelde aangelegenheden, door vermelding van alle voorwaarden voor de neerlegging van de akte. Hoewel deze aanvulling elementair is, zou het vreemd zijn deze vraag, die centraal is in de regel van dit artikel, niet te vermelden.

Nr. 55 VAN DE REGERING

Art. 48

Indit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. In § 1, 1°, de woorden «of indien het ingeroepen gevolg een rechtshandeling beïnvloedt, op het tijdstip waarop deze handeling heeft plaatsgevonden» invoegen na de woorden «op het tijdstip dat die gevolgen worden ingeroepen».

B. In § 1, 2°, de woorden «of indien het ingeroepen gevolg een rechtshandeling beïnvloedt, op het tijdstip waarop deze handeling heeft plaatsgevonden» invoegen na de woorden «op het tijdstip dat die gevolgen worden ingeroepen».

Justification

Cet ajout apporte une précision au texte actuel, lorsque la question en litige porte sur la validité ou les conséquences d'un acte passé entre époux ou par l'un d'eux. Cette précision assure la sécurité juridique en évitant que les conditions de validité de l'acte puissent être affectées par le changement ultérieur d'un élément de rattachement.

N° 56 DU GOUVERNEMENT

Art. 57

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante :

« Art. 57. — *Un acte établi à l'étranger constatant la volonté du mari de dissoudre le mariage sans que la femme ait disposé d'un droit égal, n'est pas reconnu en Belgique s'il n'a pas été homologué par une juridiction de l'État où il a été établi et si, outre l'existence d'un motif de refus prévu par l'article 25 :*

1° *la femme n'a pas été mise en mesure d'être présente lors de cette homologation;*

2° *la femme n'a pas accepté de manière certaine et sans contrainte la dissolution du mariage;*

3° *lors de cette homologation, l'un des époux avait sa résidence habituelle sur le territoire d'un État dont le droit ne connaît pas cette forme de dissolution du mariage;*

4° *lors de cette homologation, l'un des époux avait la nationalité d'un État dont le droit ne connaît pas cette forme de dissolution du mariage; toutefois le juge peut écarter cette condition si la situation ne présentait pas d'autre lien significatif avec un tel État à ce moment. »*

Justification

Par rapport au texte de la proposition de loi, un élément essentiel est apporté par cet amendement : l'acceptation certaine et sans contrainte de la femme pour que la dissolution unilatérale du mariage puisse sortir ses effets juridiques.

Par ailleurs, comme il est précisé plus bas, cette proposition devrait aller de pair avec une modification du droit belge du divorce dans les cas où il n'est pas possible de reconnaître directement les effets juridiques de la répudiation en Belgique.

Il y a donc lieu de remplacer l'exigence irréaliste contenue dans la proposition de loi selon laquelle la femme donne son accord à la répudiation au moment de son homologation, par l'exigence selon laquelle elle le fait au plus tard au moment de la demande de donner des effets juridiques à la répudiation. L'homologation est en fait dans beaucoup de pays un acte passif de la part du juge. Celui-ci ne fait qu'enregistrer la répudiation et ne contrôle pas sa validité, ni si la femme y consent. Dès lors, exiger un accord expli-

Verantwoording

Deze toevoeging verduidelijkt de huidige tekst ingeval het twistpunt betrekking heeft op de geldigheid of de gevolgen van een handeling gesteld tussen echtgenoten of door een van beide. Een en ander is een waarborg voor de rechtszekerheid en voorkomt dat de geldigheidsvoorwaarden van de handeling kunnen worden beïnvloed door de latere wijziging van een aanknopingspunt.

Nr. 56 VAN DE REGERING

Art. 57

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 57. — *Een in het buitenland opgestelde akte die de wilsverklaring van de man om het huwelijk te ontbinden vaststelt zonder dat de vrouw een zelfde recht had, wordt in België niet erkend indien zij niet gehomologeerd werd door een rechter in de Staat waar zij tot stand kwam, en indien naast het bestaan van een weigeringsgrond omschreven in artikel 25 :*

1° *de vrouw niet de mogelijkheid werd geboden bij de homologatie aanwezig te zijn;*

2° *de vrouw de ontbinding van het huwelijk niet op ondubbelzinnige wijze en zonder enige dwang heeft aanvaard;*

3° *op het tijdstip van de homologatie, een van de echtgenoten zijn gewone verblijfplaats had op het grondgebied van een Staat waarvan het recht deze vorm van ontbinding van het huwelijk niet kent;*

4° *op het tijdstip van de homologatie, een van de echtgenoten de nationaliteit had van een Staat waarvan het recht deze vorm van ontbinding van het huwelijk niet kent; de rechter kan evenwel deze voorwaarde uitsluiten indien de zaak op dat tijdstip geen andere betekenisvolle band met een dergelijke Staat vertoonde. »*

Verantwoording

In vergelijking met de tekst van het wetsvoorstel, reikt dit amendement een belangrijk nieuw element aan: de ondubbelzinnige en ongedwongen aanvaarding door de vrouw, als voorwaarde opdat de eenzijdige ontbinding van het huwelijk rechtsgevolgen zou kunnen ressorteren.

Zoals hieronder wordt verduidelijkt, zou dit voorstel gepaard moeten gaan met een wijziging van het Belgisch recht voor die gevallen waarin het onmogelijk is om de juridische gevolgen van de verstoting onmiddellijk in België te erkennen.

De onrealistische vereiste van het wetsvoorstel op grond waarvan de vrouw akkoord moet gaan met de verstoting op het tijdstip van de homologatie ervan, moet dus worden vervangen door de vereiste op grond waarvan zij zulks doet ten laatste op het tijdstip van de vordering om juridisch gevolg te geven aan de verstoting. De homologatie is in vele landen in feite een passieve handeling vanwege de rechter. Deze registreert enkel de verstoting en gaat de geldigheid ervan niet na en evenmin of de vrouw ermee instemt.

cite à ce moment ne correspond pas à la réalité vécue par la plupart des femmes répudiées.

Ne pas changer la règle sur ce point nuirait aux intérêts de beaucoup de femmes musulmanes, plus spécifiquement celles qui veulent obtenir une reconnaissance des effets juridiques de la dissolution du mariage opérée par la répudiation afin, par exemple, de pouvoir entamer une nouvelle vie familiale en Belgique, avec un nouveau partenaire de leur choix. Si l'on refuse à ces femmes cette reconnaissance, elles seront en effet prisonnières de leur statut. Leur mariage étant déjà dissous dans leur pays d'origine, elles ne pourraient y obtenir un divorce (dans l'hypothèse où cette procédure existerait également). Il ne leur serait pas non plus possible d'obtenir un divorce en Belgique, un juge belge n'ayant aucune compétence pour prononcer le divorce dans une telle situation ne présentant pas de lien avec la Belgique (voir article 42). Il leur serait donc impossible de rejoindre leur nouveau partenaire en Belgique, par voie de regroupement familial.

De ce fait, nous proposons de reformuler l'exigence en donnant la possibilité d'un accord ultérieur à l'homologation.

En outre, il y a lieu d'éviter les répudiations qu'on pourrait qualifier de « touristiques ». Dès lors, il est préférable d'exclure la reconnaissance à l'égard de chaque femme qui a un lien de proximité avec un pays dont le droit ne connaît pas cette forme de dissolution du mariage. Ceci évite que l'on reconnaisse la répudiation d'une femme qui résidait habituellement par exemple en France au moment de l'homologation de la répudiation.

Toutefois, la conséquence logique de cette proposition de *lege ferenda* serait de modifier nos règles de droit interne sur le divorce de façon à permettre à ces femmes d'obtenir un divorce sur base d'une procédure la plus simplifiée possible.

Outre ces modifications quant au fond, il y a lieu d'insérer le § 2 dans le § 1er dans le cadre d'une clarification technique. Celle-ci explicite la condition selon laquelle la reconnaissance est exclue en l'absence de l'intervention d'une autorité juridictionnelle dans le pays d'origine. Une lecture superficielle du § 1er actuel risque de faire croire que l'acte est reconnu dès qu'il a été homologué.

N° 57 DU GOUVERNEMENT

Art. 59

Supprimer l'alinéa 2.

Justification

L'alinéa 2, qu'il est proposé de supprimer, traite de la compétence des autorités administratives à enregistrer la conclusion ou la cessation d'une relation de vie commune.

Cet alinéa 2 est contraire à la loi du 23 novembre 1998 sur la cohabitation légale, celle-ci prévoyant que cette institution est ouverte à des personnes ayant un domicile commun quelle que soit leur nationalité. La déclaration de relation de vie commune doit être remise contre récépissé à l'officier de l'état civil qui en fera ensuite mention au registre de la population.

De vereiste van een uitdrukkelijk akkoord op dat tijdstip beantwoordt bijgevolg niet aan de realiteit waarmee het merendeel van de verstoten vrouwen wordt geconfronteerd.

De regel op dit punt niet wijzigen, zou de belangen van vele moslimvrouwen schaden, meer in het bijzonder van hen die een erkenning van de juridische gevolgen van de ontbinding van het huwelijk, die het gevolg is van de verstoting, willen bekomen ten einde bijvoorbeeld een nieuw gezinsleven te kunnen opbouwen in België met een nieuwe partner van hun keuze. Indien aan deze vrouwen deze erkenning wordt geweigerd, worden zij de gevangenen van hun statuut. Aangezien hun huwelijk reeds in hun land van herkomst is ontbonden, zouden zij er geen scheiding kunnen bekomen (in de veronderstelling dat deze procedure ook zou bestaan). Het zou voor hen ook niet mogelijk zijn een scheiding te bekomen in België, aangezien een Belgische rechter geen enkele bevoegdheid heeft om de scheiding uit te spreken in een dergelijke situatie waarin er geen enkele band is met België (zie artikel 42). Het zou voor hen dus onmogelijk zijn zich in het kader van de gezinshereniging bij hun nieuwe partner te voegen in België.

Om die reden stellen wij voor de vereiste te herformuleren door de mogelijkheid te bieden op een later tijdstip akkoord te gaan met de homologatie.

Bovendien moet « verstotingstoerisme » worden voorkomen. Derhalve is het beter de erkenning uit te sluiten ten aanzien van iedere vrouw die een nauwe band heeft met een land waarvan het recht deze vorm van ontbinding van het huwelijk niet kent. Aldus wordt voorkomen dat de verstoting van een vrouw wordt erkend die haar gewone verblijfplaats bijvoorbeeld in Frankrijk had op het tijdstip van de homologatie van de verstoting.

Het logische gevolg van dit voorstel *de lege ferenda* zou er eigenlijk in moeten bestaan om tevens onze regels van intern echtscheidingsrecht te wijzigen, met als doelstelling om deze vrouwen toe te staan om een echtscheiding te bekomen op grond van de eenvoudigst mogelijke procedure.

Naast deze wijzigingen met betrekking tot de grond moet, met het oog op een technische verduidelijking, § 2 worden ingevoegd in § 1. Daarin wordt uitdrukkelijk de voorwaarde nader bepaald op grond waarvan de erkenning is uitgesloten wanneer een gerechtelijke overheid in het land van herkomst niet tussenbeide is gekomen. Een oppervlakkige lezing van de huidige § 1 dreigt verkeerd te worden begrepen, te weten dat de akte wordt erkend zodra zij is gehomologeerd.

Nr. 57 VAN DE REGERING

Art. 59

Het tweede lid doen vervallen.

Verantwoording

Het tweede lid, waarvan de schrapping wordt voorgesteld, heeft betrekking op de bevoegdheid van de administratieve overheden om de sluiting of de beëindiging van een « relatie van samenleven » te registreren.

Dit tweede lid is in strijd met de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning, waarin is bepaald dat deze instelling open staat voor personen met een gemeenschappelijke woonplaats, ongeacht hun nationaliteit. De verklaring van de relatie van wettelijke samenwoning moet tegen ontvangstbewijs worden overgelegd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die vervolgens melding ervan maakt in het bevolkingsregister.

De la même façon, la cessation de la relation sera inscrite au registre de la population.

La conclusion et la cessation ne pouvant se concrétiser qu'au moyen de formalités qui ne peuvent avoir lieu qu'en Belgique, il ne serait pas possible d'obtenir l'accomplissement de ces formalités d'une autorité étrangère.

De la même façon, il ne paraît pas souhaitable de donner aux autorités administratives belges une compétence pour conclure ou enregistrer la cessation d'une relation de vie commune de droit étranger, ces formalités étant trop liées à l'organisation administrative du pays concerné.

La modification des conditions pour conclure une relation de vie commune de droit belge devrait nécessairement passer par une révision du droit matériel de la cohabitation légale de droit belge, ce qui n'est pas l'objet du présent Code.

On notera cependant que certains États prévoient qu'il peut être mis fin à la relation de vie commune par le juge. Pour ce motif, la compétence du juge belge en la matière (article 59, alinéa 1er) est maintenue. Si un juge belge était amené à prononcer la cessation d'une relation de vie commune étrangère, dans le respect des articles 42 et 60, il appartiendrait ensuite à l'État étranger concerné de reconnaître ou pas ce jugement selon ses propres règles de reconnaissance.

La matière des relations de vie commune étant un phénomène relativement récent et encore en pleine évolution, on ne peut exclure qu'à l'avenir, la connaissance de ces institutions et peut-être une certaine harmonisation permettent de modifier les compétences administratives en la matière. Au stade de développement de la matière que nous connaissons actuellement, il y a lieu d'opter pour les solutions offrant aux personnes concernées le maximum de sécurité juridique.

N° 58 DU GOUVERNEMENT

Art. 60

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante :

« Art. 60. — La relation de vie commune est régie par le droit de l'État sur le territoire duquel elle a donné lieu à enregistrement pour la première fois.

Ce droit détermine, notamment, les conditions d'établissement de la relation, les effets de la relation sur les biens des parties, ainsi que les causes et les conditions de la cessation de la relation.

L'article 54 est applicable par analogie. Toutefois, si le droit désigné ne connaît pas de relation de vie commune, il est fait application du droit de l'État sur le territoire duquel la relation a été enregistrée. »

Justification

Cette modification vise à soumettre la relation à une loi unique, en ce qui concerne tant sa création que ses effets personnels et patrimoniaux, ainsi que les conditions de sa cessation. Cette approche permet d'éviter que des lois différentes régissent des aspects distincts de la relation, alors qu'elles reposent sur des

De beëindiging van de relatie wordt op dezelfde wijze ingeschreven in het bevolkingsregister.

Aangezien de sluiting en de beëindiging slechts concreet kunnen worden aan de hand van formaliteiten die enkel in België kunnen plaatsvinden, zou het niet mogelijk zijn deze formaliteiten door een buitenlandse overheid te doen vervullen.

Om dezelfde reden lijkt het niet wenselijk de Belgische administratieve overheden de bevoegdheid te verlenen om een relatie van samenleven naar buitenlands recht te sluiten of de beëindiging ervan te registreren, en wel omdat deze formaliteiten te nauw verbonden zijn met de bestuurlijke organisatie van het betrokken land.

De wijziging van de voorwaarden om een relatie van samenleven naar Belgisch recht te sluiten, zou noodzakelijkerwijs moeten gebeuren via een herziening van het zakelijk recht inzake wettelijke samenwoning naar Belgisch recht, een aangelegenheid die in dit Wetboek niet wordt behandeld.

Er moet evenwel worden onderstreept dat bepaalde Staten erin voorzien dat de rechter een eind kan maken aan de relatie van samenleven. Derhalve wordt de bevoegdheid van de Belgische rechter terzake (artikel 59, eerste lid) gehandhaafd. Ingeval een Belgische rechter de beëindiging van een relatie van samenleven moet uitspreken, met inachtneming van de artikelen 42 en 60, moet de betrokken buitenlandse Staat dit vonnis vervolgens al dan niet erkennen volgens de eigen erkenningsregels.

Aangezien de aangelegenheid van de relaties van samenleven een relatief recent verschijnsel is en nog volop evolueert, kan niet worden uitgesloten dat de kennis van deze instellingen en misschien een zekere harmonisering in de toekomst, de mogelijkheid zullen bieden de administratieve bevoegdheden terzake te wijzigen. In het huidige stand van deze aangelegenheid moet evenwel worden gekozen voor oplossingen die de betrokken personen een maximale rechtszekerheid bieden.

Nr. 58 VAN DE REGERING

Art. 60

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 60. — De relatie van samenleven wordt beheerst door het recht van de Staat op het grondgebied waarvan zij voor het eerst is geregistreerd.

Dit recht bepaalt inzonderheid de voorwaarden van de vaststelling van de relatie, de gevolgen van de relatie voor de goederen van de partijen, alsmede de oorzaken en de voorwaarden inzake de beëindiging van de relatie.

Artikel 54 is van analoge toepassing. Ingeval de relatie van samenleven evenwel niet bestaat in het aangewezen recht, wordt het recht toegepast van de Staat op het grondgebied waarvan de relatie is geregistreerd. »

Verantwoording

Deze wijziging strekt ertoe de relatie, zowel inzake het ontstaan ervan, de gevolgen voor de persoon en het vermogen als de voorwaarden betreffende de beëindiging ervan aan een enkele wet te onderwerpen. Op deze wijze kan worden voorkomen dat de onderscheiden aspecten van de relatie worden beheerst door ver-

conceptions disparates de l'institution. Cette disparité des législations sous l'angle du droit comparé milite également en faveur d'une référence à la loi de l'enregistrement, car cette solution garantit un rattachement cohérent de la relation en cause.

Il convient de rappeler qu'en Belgique la loi du 23 novembre 1998 sur la cohabitation légale ouvre le droit à établir une cohabitation légale entre deux personnes ayant un domicile commun, quelle que soit leur nationalité, pour autant qu'ils aient la capacité de contracter.

L'alinéa 3 introduit cependant une nuance au rattachement unique de l'institution, en ce qui concerne les effets à l'égard de tiers.

N° 59 DU GOUVERNEMENT

Art. 66

À cet article, apporter les modifications suivantes :

A. Insérer, entre les alinéas 1er et 2, un alinéa nouveau, rédigé comme suit :

«*Les juridictions belges sont compétentes pour prononcer la conversion d'une adoption qui n'a pas eu pour effet de rompre le lien préexistant de filiation en une adoption plénière aux conditions visées à l'alinéa premier ou si l'adoption a été établie en Belgique*».

B. Insérer, après l'alinéa 2, devenu l'alinéa 3, un alinéa nouveau, rédigé comme suit :

«*Les juridictions belges sont compétentes pour prononcer la révision d'une adoption aux conditions visées à l'alinéa 1er, si l'adoption a été établie en Belgique ou si une décision judiciaire établissant l'adoption a été reconnue ou déclarée exécutoire en Belgique.*»

Justification

Ces adaptations techniques sont liées aux dispositions introduites par la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption.

Elles visent à préciser les cas dans lesquels les juridictions belges seront compétentes pour prononcer la conversion d'une adoption en une adoption plénière et pour prononcer la révision d'une adoption.

N° 60 DU GOUVERNEMENT

Art. 67

À l'alinéa 1er, remplacer les mots «L'établissement» par les mots «Sans préjudice de l'application de l'article 357 du Code civil, l'établissement».

schillende wetten, gegrond op uiteenlopende opvattingen inzake de instelling. Deze dispariteit van de wetgevingen in het licht van de rechtsvergelijking recht pleit voor een verwijzing naar het recht van de registratie, want die oplossing is een waarborg voor een coherente aanknopng van bedoelde relatie.

Het is aangewezen eraan te herinneren dat in België de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning voor twee personen die een gemeenschappelijke woonplaats hebben het recht opent om een wettelijke samenwoning aan te gaan, ongeacht hun nationaliteit, mits ze bekwaam zijn om rechtshandelingen te stellen.

Het derde lid brengt echter een nuance aan inzake de enkele aanknopng van de instelling, zulks met betrekking tot de gevolgen ten aanzien van derden.

Nr. 59 VAN DE REGERING

Art. 66

Indit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Tussen het eerste en het tweede lid een nieuw lid invoegen, luidende :

«*De Belgische rechters zijn bevoegd om de omzetting in een volle adoptie uit te spreken van een adoptie die niet leidt tot de verbreking van de bestaande band van afstamming onder de voorwaarden bedoeld in het eerste lid, of indien de adoptie in België is vastgesteld*».

B. Na het tweede lid, dat het derde lid wordt, een nieuw lid invoegen, luidende :

De Belgische rechters zijn bevoegd om de herziening uit te spreken van een adoptie onder de voorwaarden bedoeld in het eerste lid ingeval de adoptie in België is vastgesteld of ingeval een rechterlijke beslissing waaruit de adoptie blijkt in België is erkend of uitvoerbaar is verklaard.»

Verantwoording

Deze technische wijzigingen houden verband met de bepalingen ingevoerd krachtens de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie.

Zij strekken ertoe nader te bepalen in welke gevallen de Belgische rechters bevoegd zijn om de omzetting van een adoptie in een volle adoptie, alsook om de herziening van een adoptie uit te spreken.

Nr. 60 VAN DE REGERING

Art. 67

In het eerste lid de woorden «de vaststelling van de adoptieve afstamming wordt» vervangen door de woorden «Onverminderd de toepassing van artikel 357 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de vaststelling van de adoptieve afstamming».

Justification

La modification proposée vise à réserver l'application de l'article 357 nouveau du Code civil, introduit par la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption, qui dispose que « Quel que soit le droit applicable à l'établissement de l'adoption, les conditions visées à l'article 344-1 doivent être remplies et l'adoptant ou les adoptants doivent être qualifiés et aptes à adopter ».

L'article 344-1 prévoit que toute adoption est subordonnée à l'intérêt supérieur de l'enfant.

Dans le contexte du droit international privé, la référence à la « qualification » dans l'article 357 du Code civil porte sur la nécessité de vérifier celle-ci, mais il convient de se référer à la loi désignée en vertu de l'article 67 pour déterminer les conditions légales que doit remplir l'adoptant, par exemple la détermination de l'âge requis pour pouvoir adopter.

N° 61 DU GOUVERNEMENT

Art. 68

À cet article, apporter les modifications suivantes :

A. Remplacer l'intitulé de l'article par l'intitulé suivant : « *Droit applicable aux consentements* ».

B. À l'alinéa 1er, remplacer les mots « Les consentements » par les mots « Sans préjudice de l'application de l'article 358 du Code civil, les consentements ».

Justification

A. Le nouvel intitulé proposé est plus conforme au contenu de l'article.

B. Il résulte de la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption que l'article 358 du Code civil requiert le consentement de l'adopté de plus de douze ans quel que soit le droit applicable, par renvoi à l'article 348-1 du même Code. L'article 358 prévoit également qu'il ne peut être établi d'adoption plénière en Belgique que si le consentement de l'enfant et ceux de sa mère, de son père ou de son représentant légal, lorsqu'ils sont requis, ont été donnés en vue d'une adoption qui a pour effet de rompre le lien préexistant de filiation entre l'enfant et ses père et mère.

L'amendement proposé vise à préserver l'application de ces dispositions.

N° 62 DU GOUVERNEMENT

Art. 71

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante :

Verantwoording

De voorgestelde wijziging strekt ertoe de toepassing mogelijk te maken van het nieuwe artikel 357 van het Burgerlijk Wetboek, ingevoerd bij de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie, waarin het volgende is bepaald: « Ongeacht het recht dat van toepassing is op de totstandkoming van de adoptie, moeten de voorwaarden voor adoptie gesteld in artikel 344-1 steeds vervuld zijn en moeten de adoptant of de adoptanten bekwaam en geschikt zijn om te adopteren. »

Krachtens artikel 344-1 is iedere adoptie onderschikt aan het hoger belang van het kind.

In de context van het internationaal privaatrecht heeft de verwijzing naar de « bekwaamheid » in artikel 357 van het Burgerlijk Wetboek betrekking op de noodzaak deze te onderzoeken, maar moet worden verwezen naar de wet aangewezen krachtens artikel 67 om de wettelijke voorwaarden vast te stellen die de adoptant moet vervullen, bijvoorbeeld de vaststelling van de leeftijd vereist om te kunnen adopteren.

Nr. 61 VAN DE REGERING

Art. 68

Indit artikel de volgende wijzigingen aanbrengen :

A. Het opschrift van het artikel vervangen als volgt : « *Recht toepasselijk op de toestemming* ».

B. In het eerste lid de woorden « De toestemming van de geadopteerde en van zijn ouders of wettelijke vertegenwoordigers, evenals de wijze waarop zij wordt uitgedrukt, worden » vervangen door de woorden « Onverminderd de toepassing van artikel 358 van het Burgerlijk Wetboek, worden de toestemming van de geadopteerde en van zijn ouders of wettelijke vertegenwoordigers, evenals de wijze waarop zij wordt uitgedrukt ».

Verantwoording

A. Het nieuwe voorgestelde opschrift stemt beter overeen met de inhoud van het artikel.

B. Uit de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie volgt dat artikel 358 van het Burgerlijk Wetboek de toestemming van de geadopteerde, ouder dan 12 jaar, vereist ongeacht het toepasselijke recht, bij verwijzing naar artikel 348-1 van hetzelfde Wetboek. Artikel 358 voorziet eveneens erin dat in België slechts volle adoptie kan plaatsvinden indien, ingeval zulks vereist is, het kind, zijn moeder, zijn vader of zijn wettelijke vertegenwoordiger hebben toegestemd in een adoptie die tot gevolg heeft dat de bestaande band van afstamming tussen het kind en zijn moeder en vader wordt verbroken.

Het voorgestelde amendement beoogt de bescherming van de toepassing van deze bepalingen.

Nr. 62 VAN DE REGERING

Art. 71

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 71 — § 1er. Sans préjudice de l'application de l'article 359-2 du Code civil, la conversion d'une adoption est régie par le droit applicable en vertu des articles 67 à 69.

§ 2. La révocation d'une adoption est régie par le droit applicable en vertu des articles 67 à 69. Toutefois, les facteurs de rattachement sont appréciés en fonction de leur concrétisation au moment de l'établissement de l'adoption.

§ 3. La révision d'une adoption est régie par le droit belge. »

Justification

L'ensemble de cet amendement tend à adapter l'article aux nouvelles dispositions de la loi du 24 avril 2003 réformant l'adoption. Il rassemble sous le code les dispositions de conflit de lois concernant la conversion et la révision, actuellement insérées aux articles 359-3 et 359-5 du Code civil par cette loi, sans en modifier la substance. Il y aura donc lieu d'adapter en conséquence le texte de ces articles (cf. les amendements concernant les articles 129-1 et 135).

L'amendement étend aux différentes demandes la règle qui régit l'établissement de l'adoption. Il le fait aussi pour la révocation, contrairement au texte actuel de la proposition, lequel résout le conflit mobile en concrétisant les éléments de rattachement au jour de la demande. Selon l'amendement, les conditions de la révocation sont déterminées en fonction des éléments de rattachement tels qu'ils existaient lors de l'établissement de l'adoption, sans tenir compte d'un changement de nationalité ou de résidence, ce qui permet d'assurer une unité de la loi applicable à l'établissement et à la révocation, dans un souci de sécurité juridique.

N° 63 DU GOUVERNEMENT

Art. 72

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante :

« Art. 72. — Par dérogation aux dispositions de la présente loi, une décision judiciaire ou un acte public étranger portant établissement, conversion, révocation, révision ou annulation d'une adoption n'est pas reconnu en Belgique si les dispositions des articles 365-1 à 366-3 du Code civil ne sont pas remplies et tant qu'une décision visée à l'article 367-1 du même Code n'a pas été enregistrée conformément à l'article 367-2 de ce Code. »

Justification

La loi du 24 avril 2003 sur l'adoption organise un mécanisme autonome de reconnaissance de décisions en matière d'adoption. Ce mécanisme oblige de recourir à une autorité administrative, appelée à prendre une décision sur la reconnaissance. Il est donc cohérent de laisser la priorité à ce mécanisme. En d'autres termes,

« Art. 71. — § 1. Onverminderd de toepassing van artikel 359-2 van het Burgerlijk Wetboek, wordt de omzetting van een adoptie beheerst door het recht toepasselijk krachtens de artikelen 67 tot 69.

§ 2. De herroeping van een adoptie wordt beheerst door het recht toepasselijk krachtens de artikelen 67 tot 69. De aanknopingsfactoren worden evenwel beoordeeld naar gelang van de concretisering ervan op het tijdstip van de totstandkoming van de adoptie.

§ 3. De herziening van een adoptie wordt beheerst door het Belgisch recht. »

Verantwoording

Het volledige amendement strekt ertoe het artikel aan te passen aan de nieuwe bepalingen van de wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie. Het beoogt de bepalingen van de wetsconflicten betreffende de omzetting en de herziening, die krachtens voornoemde wet van 24 april 2003 zijn ingevoegd in de artikelen 359-3 en 359-5 van het Burgerlijk Wetboek, in het wetboek bijeen te brengen zonder de inhoud ervan te wijzigen. Bijgevolg moet de tekst van deze artikelen worden aangepast (zie de amendementen betreffende de artikelen 129-1 en 135).

Het amendement breidt de regel die de totstandkoming van de adoptie beheerst, uit tot de verschillende vorderingen, alsmede tot de herroeping, in tegenstelling tot de huidige tekst van het voorstel waarin het conflict mobile wordt opgelost door de aanknopingspunten op de dag van de vordering te concretiseren. Volgens het amendement worden de voorwaarden voor de herroeping vastgesteld naar gelang van de aanknopingspunten zoals zij zouden bestaan op het tijdstip van de totstandkoming van de adoptie, zonder rekening te houden met een verandering van nationaliteit of van verblijfplaats, hetgeen de mogelijkheid biedt een eenheid te waarborgen in de wet die geldt voor de totstandkoming en de herroeping, zulks met het oog op rechtszekerheid.

Nr. 63 VAN DE REGERING

Art. 72

De tekst van dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 72. — In afwijking van de bepalingen van deze wet wordt een buitenlandse rechterlijke beslissing of openbare akte houdende totstandkoming, omzetting, herroeping, herziening of vernietiging van een adoptie niet erkend in België ingeval de bepalingen van de artikelen 365-1 tot 366-3 van het Burgerlijk Wetboek niet zijn vervuld en een beslissing bedoeld in artikel 367-1 van hetzelfde Wetboek niet is geregistreerd overeenkomstig artikel 367-2 van dit Wetboek. »

Verantwoording

De wet van 24 april 2003 tot hervorming van de adoptie voorziet in een autonoom instrument voor de erkenning van beslissingen inzake adoptie. Op grond daarvan is het verplicht een beroep te doen op een administratieve overheid die een beslissing moet nemen over de erkenning. Het is dus coherent de voorrang te

il ne saurait être question, ni de reconnaissance de plein droit d'une décision étrangère au sens de l'article 22 — ou de l'article 31 —, ni d'introduire une demande devant le tribunal visé à l'article 23, en vue de reconnaître un jugement étranger. Les droits conférés par l'article 144 de la Constitution sont évidemment sauvegardés. La personne qui y a intérêt — ou le ministère public —, souhaitant exercer un recours contre une décision de l'autorité administrative qui refuse de reconnaître une décision étrangère, pourra exercer les recours juridictionnels de droit commun contre cette décision (article 367-2, alinéa 3, du Code civil).

La ministre de la Justice,

geven aan dit instrument. Er zou met andere woorden geen sprake mogen zijn van erkenning van rechtswege van een buitenlandse beslissing in de zin van artikel 22 — of van artikel 31 —, noch van de indiening van een vordering voor de rechtbank bedoeld in artikel 23, teneinde een buitenlands vonnis te erkennen. De krachtens artikel 144 van de Grondwet toegekende rechten worden vanzelfsprekend gevrijwaard. De persoon die belang erbij heeft — of het openbaar ministerie —, en beroep wenst in te stellen tegen een beslissing van de administratieve overheid die weigert een buitenlandse beslissing te erkennen, zal de gemeenrechtelijke rechtsmiddelen kunnen aanwenden tegen deze beslissing (artikel 367-2, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek).

De minister van Justitie,

Laurette ONKELINX.

N° 64 DE MME de BETHUNE ET CONSORTS

Art. 57

Remplacer le texte de cet article par la disposition suivante :

« Art. 57. — *Toute dissolution du mariage obtenue à l'étranger par l'un des époux conformément à des règles qui ne sont pas accessibles aux mêmes conditions à chacun des époux est contraire à l'ordre public et constitue une injure grave au sens de l'article 231 du Code civil.*

Pour autant que le juge belge soit compétent sur la base de l'article 42, l'époux qui a subi une inégalité de traitement en application des règles étrangères susvisées a le droit de demander la dissolution du mariage sur la base de l'article 231 du Code civil, aux dépens de l'époux qui a obtenu la dissolution unilatérale du mariage.

Si le droit belge n'est pas applicable, le juge prononce le divorce conformément au droit prévu à l'article 55, pour autant que ce droit connaisse la forme de divorce visée à l'alinéa précédent. Si tel n'est pas le cas, le droit belge est appliqué. »

Justification

La dissolution unilatérale du mariage est contraire à l'ordre public et aux droits de la défense et, en particulier, au principe de l'égalité entre les femmes et les hommes, consacré dans la Constitution belge.

Le fait lui-même de la dissolution unilatérale du mariage et la gravité de ses effets créent une cause de divorce pour cause déterminée, à savoir l'injure grave.

Les règles proposées dans le Code de droit international privé ne vont pas assez loin, parce qu'elles autorisent en principe la dissolution unilatérale du mariage si une série de conditions sont remplies.

Nr. 64 VAN MEVROUW de BETHUNE C.S.

Art. 57

De tekst van dit artikel vervangen als volgt:

« Art. 57. — *Elke huwelijksontbinding in het buitenland door één der echtgenoten bekomen overeenkomstig regels die niet onder dezelfde voorwaarden toegankelijk zijn voor elke echtgenoot, is in strijd met de openbare orde en maakt een grove belediging uit in de zin van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek.*

Voor zover de Belgische rechter op grond van artikel 42 bevoegd is, heeft de echtgenoot die overeenkomstig de voormelde buitenlandse regels ongelijk behandeld werd, het recht de ontbinding van het huwelijk te vragen op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek, op last van de echtgenoot die de huwelijksontbinding eenzijdig heeft bekomen.

Indien het Belgisch recht niet van toepassing is, spreekt de rechter de echtscheiding uit overeenkomstig het recht aangewezen door artikel 55, voor zover dit recht de in het vorig lid bedoelde vorm van echtscheiding kent. Kent het aangewezen recht dit niet, dan wordt het Belgisch recht toegepast. »

Verantwoording

De eenzijdige huwelijksontbinding is in strijd met de openbare orde en de rechten van verdediging. In het bijzonder is de eenzijdige huwelijksontbinding in strijd met het principe van de gelijkheid tussen vrouwen en mannen dat is opgenomen in de Belgische Grondwet.

Het feit van de eenzijdige huwelijksontbinding zelf én de zwaarwichtige effecten ervan creëren een grond tot echtscheiding op basis van feiten, meer bepaald de grove belediging.

De regeling die wordt voorgesteld in het Wetboek van het internationaal privaatrecht is niet verregaand genoeg, omdat zij de eenzijdige huwelijksontbinding principieel toelaat, mits aan een aantal voorwaarden werd voldaan.

Selon les critiques du Conseil d'État, l'article ne garantit pas l'absence de contrainte et il serait sans doute préférable de conserver comme principe de base la contrariété à l'ordre public. La jurisprudence de cassation française considère elle aussi que le principe de la répudiation est contraire à l'ordre public, même dans le cas d'une répudiation intervenue au Maroc entre des époux marocains. En France, le principe général est donc la contrariété à l'ordre public, résultant de l'inégalité de traitement entre l'homme et la femme.

Comme souvent la procédure menée à l'étranger ne permet que très difficilement de s'assurer du caractère inambigu de l'acceptation et de l'absence de contrainte, on donne à la femme la possibilité de demander au juge belge de convertir la dissolution unilatérale du mariage en divorce pour cause déterminée, aux dépens de l'époux qui a obtenu la dissolution unilatérale du mariage.

Le présent amendement vise à confirmer sans aucune équivoque que toute forme de divorce dans laquelle un des époux n'a pas été traité sur un pied d'égalité par rapport à l'autre lors de la dissolution du mariage, est contraire à l'ordre public ; il prévoit explicitement que cette inégalité de traitement constitue une injure pour l'époux qui l'a subie.

L'amendement renvoie aux règles générales de compétence des tribunaux belges en matière de divorce.

En ce qui concerne le droit applicable, on prévoit, dans l'intérêt de la femme, une exception comparable à celle contenue à l'article 55, § 3 : si le droit désigné ne reconnaît pas le divorce pour cause déterminée, le droit belge est applicable (article 231 du Code civil).

Cette application subsidiaire se justifie par le fait que la répudiation est contraire dans son principe à l'ordre public et qu'elle doit donc être considérée, dans tous les cas où le juge belge est compétent, comme une cause de dissolution du mariage pour cause déterminée.

N° 65 DE M. DESTEXHE

(Sous-amendement à l'amendement n° 41 des dames Lizin et Bousakla)

Art. 57

Remplacer lettera A) par ce qui suit :

« A. Au § 1er, remplacer les mots « conformément à l'article 22 que s'il a été homologué par une juridiction de l'État où il été établi » par les mots « sauf si la femme en fait expressément la demande, sans contrainte ».

Cette dissolution du mariage ne pourra en aucun cas intervenir si l'un des conjoints réside dans un pays dont le droit ne reconnaît pas la répudiation ».

Justification

Il vaut mieux partir, comme le propose Mme Lizin, d'une interdiction formelle, plutôt que du texte de l'article 57 qui 1) ne

De kritiek op dit artikel vanwege de Raad van State luidde dat het artikel niet garant staat voor de afwezigheid van dwang, en dat het wellicht beter zou zijn om een strijdigheid met de openbare orde als basisprincipe te behouden. Ook de Franse cassatierechtspraak heeft het principe van verstoting als strijdig met de openbare orde aanzien. Daar ging het zelfs over een verstoting, in Marokko, tussen Marokkaanse echtgenoten. De strijdigheid, bestaande uit de ongelijke behandeling van man en vrouw, is dus in Frankrijk als algemeen principe erkend.

Aangezien het ondubbelzinnig karakter van deze instemming en de afwezigheid van dwang vaak zeer moeilijk uit de in het buitenland gevoerde procedure zal kunnen opgemaakt worden, wordt aan de vrouw de mogelijkheid geboden om de Belgische rechter te verzoeken tot omzetting van de eenzijdige huwelijksontbinding in een echtscheiding op grond van bepaalde feiten, ten laste van de echtgenoot die de eenzijdige huwelijksontbinding bekomen heeft.

Dit amendement bevestigt ondubbelzinnig de strijdigheid met de openbare orde van elke vorm van echtscheiding waarin de ene echtgenoot bij de ontbinding van het huwelijk niet op gelijke voet werd behandeld ten aanzien van de andere echtgenoot, en stelt duidelijk dat deze ongelijke behandeling een beledigend karakter heeft voor de ongelijk behandelde echtgenoot.

Er wordt in het amendement verwezen naar de algemene bevoegdheidsregels van de Belgische rechtbanken inzake echtscheiding.

In het belang van de vrouw wordt, wat betreft het toepasselijk recht, voorzien in een uitzondering vergelijkbaar met deze van artikel 55, § 3: erkent het aangewezen recht de echtscheiding op grond van feiten niet, dan is het Belgisch recht (artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek) van toepassing.

Deze subsidiaire toepassing is te verantwoorden vanuit het gegeven dat de verstoting principieel strijdig is met de openbare orde, en dus in elke geval waarin de Belgische rechter bevoegd is, als een grond tot ontbinding van het huwelijk op basis van feiten moet kunnen aanzien worden.

Sabine de BETHUNE.
Mia DE SCHAMPHELAERE.
Erika THUIS.

Nr. 65 VAN M. DESTEXHE

(Subamendement op amendement nr. 41 van de dames Lizin et Bousakla)

Art. 57

Het voorgestelde A) wijzigen als volgt:

« A. In § 1 de woorden « kan slechts in België worden erkend ... waar zij tot stand kwam. » vervangen door de woorden « kan in België niet worden erkend behalve wanneer de vrouw daarom uitdrukkelijk en zonder enige dwang verzoekt. »

Het huwelijk kan nooit worden ontbonden indien een van de echtgenoten verblijft in een land waarvan het recht de verstoting niet erkent ».

Verantwoording

Zoals mevrouw Lizin voorstelt is het raadzaam uit te gaan van een formeel verbod eerder dan van het voorgestelde artikel 57, ten

condamne pas suffisamment la répudiation et 2) ne garantit pas l'acceptation libre et sans contrainte de la femme répudiée. Toutefois, il faut prévoir des exceptions pour que, si elles s'exercent, elles le soient dans l'intérêt de la femme répudiée (possibilité de refaire sa vie, d'obtenir une pension alimentaire, des allocations familiales, etc.). Il ne faut pas oublier qu'un juge belge n'a aucune possibilité de reconnaître un divorce suite à une répudiation s'il n'y a aucun lien avec la Belgique. Une femme ne pourrait ainsi rejoindre son nouveau conjoint belge.

La répudiation ne peut être acceptée, non seulement si un des conjoints réside en Belgique (ce que propose l'article 57), mais dans tout autre pays qui n'accepte pas cet acte (2e partie du sous-amendement).

Alain DESTEXHE.

N° 66 DE MMES LIZIN ET BOUSAKLA

(Sous-amendement à l'amendement n° 56 du gouvernement)

Art. 57

Remplacer le texte proposé par ce qui suit :

« Art. 57. — *Un acte établi à l'étranger constatant la volonté du mari de dissoudre le mariage sans que la femme ait disposé d'un droit égal ne peut être reconnu en Belgique.* »

Justification

L'article 57 proposé, et particulièrement en son paragraphe premier, reconnaît une condition à l'acceptation de la répudiation en Belgique.

En vertu des valeurs constitutionnelles belges et de l'égalité homme-femme assurée en Belgique, cette disposition ne peut pas être admise en droit belge. La procédure de répudiation, ainsi que toutes les conséquences qui en découlent, constituent une situation outrageante pour la femme.

La répudiation est un acte unilatéral de l'homme, un pouvoir absolument discrétionnaire, qui ne saurait être consenti par la femme. Il s'agit d'une humiliation étant donné que la répudiation illustre explicitement une soumission à l'autorité de l'homme.

De plus, cet acte rend les relations de couple très précaires dans lesquelles les femmes n'ont d'autre choix que de subir la volonté de leur mari.

Aujourd'hui, il est temps de ne plus considérer la femme comme un sujet sans droit. Il faut absolument déployer tous les efforts afin de réfuter toute reconnaissance de cette pratique discriminatoire en droit belge et afin de rendre toute sa dignité à la femme. C'est pourquoi il est proposé de modifier l'article 57 de la proposition de loi portant le code de Droit International Privé afin de garantir une interdiction totale de la reconnaissance de cet acte en Belgique.

Anne-Marie LIZIN.
Mimount BOUSAKLA.

eerste omdat het de verstoting niet streng genoeg veroordeelt en ten tweede omdat het de vrije en niet gedwongen aanvaarding door de verstoten vrouw niet waarborgt. Er moeten evenwel uitzonderingen komen die in voorkomend geval in het belang van de verstoten vrouw zijn (zij kan een nieuw bestaan opbouwen, een onderhoudsuitkering of kindergeld ontvangen, enz.). Belangrijk is ook te weten dat een Belgische rechter een echtscheiding door verstoting hoe dan ook niet kan erkennen wanneer er geen band met België bestaat. Zo kan een vrouw geen nieuwe relatie beginnen met haar nieuwe Belgische echtgenoot.

De verstoting is onaanvaardbaar niet alleen wanneer een van de echtgenoten in België verblijft (zie artikel 57) maar ook in elk ander land dat de verstoting niet erkent (zie het tweede deel van dit subamendement).

N° 66 VAN DE DAMES LIZIN EN BOUSAKLA

(Subamendement op amendement nr. 56 van de regering)

Art. 57

Dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 57. — *Een in het buitenland opgestelde akte die de wilsverklaring van de man om het huwelijk te ontbinden vaststelt zonder dat de vrouw een zelfde recht had, kan in België niet worden erkend.* »

Verantwoording

Het voorgestelde artikel 57, en dan vooral de eerste paragraaf, legt voorwaarden op voor de erkenning van verstoting in België.

Vanwege de grondwettelijke waarden en de gelijkheid van mannen en vrouwen die in België gewaarborgd zijn, is een dergelijke bepaling onaanvaardbaar in het Belgisch recht. De verstotingsprocedure en al haar gevolgen zijn een vernedering voor de vrouw.

De verstoting is een eenzijdige handeling van de man, die hij absoluut willekeurig uitoefent en waarin de vrouw niet kan toestemmen. Voor de vrouw is het een kaakslag aangezien de verstoting haar onderwerping aan het gezag van de man uitdrukkelijk illustreert.

Die handeling maakt de betrekkingen binnen het koppel erg delicaat: vrouwen hebben geen andere keuze dan de wil van hun man te ondergaan.

Het wordt hoog tijd dat de vrouw niet meer wordt beschouwd als een object zonder rechten. Alle middelen moeten worden ingezet om de erkenning van die discriminerende praktijk in het Belgisch recht te weigeren en de vrouw haar waardigheid terug te geven. Daarom wil dit amendement artikel 57 van het wetsvoorstel houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht wijzigen en de erkenning van die handeling in België volstrekt verbieden.